

Актыўная ацэнка – эфектыўная стратэгія навучання

Семінар-практыкум для педагогаў

Т. А. Лясніцкая,

настаўнік беларускай мовы і літаратуры вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі,
Нясвіжскай гімназіі

Мэта: стварэнне ўмоў для самаадукацыі і самаўдасканалення педагогаў

Напрыканцы ўдзельнікі змогуць адзначыць элементы актыўнай ацэнкі і вызначыць іх станоўчыя бакі для арганізацыі навучання ў школе; паспрабуюць свае сілы ў практычнай дзейнасці.

Абсталяванне: прэзентацыя, лісты фармату А4, маркеры, дошка, малюнкi кішэні, шуфляды і сметніка (для педагагічнай рэфлексіі).

Ход майстра-класа

I. Арыентацыйна-матывацыйны этап

Кожны настаўнік марыць, каб яго вучні добра вучыліся, сталі паспяховымі людзьмі, з цікавасцю і жаданнем хадзілі ў школу. Але, на жаль, падчас адукацыйнага працэсу і педагогі, і бацькі, і вучні часам губляюць цікавасць: адзін не хоча вучыцца, у яго адсутнічае жаданне; другі не ведае, што неабходна змяніць, трэці шукае вінаватых. У большай ці меншай ступені ўсе мы з гэтым сутыкнуліся падчас сваёй педагагічнай практыкі. Але калі ёсць праблема, яе трэба вырашаць. Стратэгія актыўнай ацэнкі дапамагае знайсці адказы на гэтыя пытанні.

II. Інфармацыйна-дзейсны этап

Звернемся да ўрока. Падрыхтоўка да яго пачынаецца з вызначэння мэты, якая абавязкова павінна быць дыягнастычнай, і фармулёўкі задач. Перад вамі ляжаць лісты паперы. Запішам тэму ўрока, якая вам больш даспадобы, сфармулюем мэту і задачы.

(Аналізуем атрыманыя варыянты.)

Пры планаванні ўрока задайце сабе пытанне: навошта я буду вучыць гэтаму сваіх вучняў? І тады імкненне «объять необъятное» адпадзе само па сабе.

А цяпер уявім сябе вучнямі і сфармулюем мэту на мове вучняў.

(Аналізуем атрыманыя варыянты.)

Вашы вучні павінны ведаць, што яны вывучаюць і навошта. Калі яны ведаюць мэту навучання, вам лягчэй будзе разам ісці да яе дасягнення. Пастаяннае інфармаванне вучняў пра мэты ўрока пераносіць частку адказнасці за навучанне з настаўніка на вучня. Пасля кожнага ўрока вы павінны праверыць, ці дасягнулі пастаўленай мэты вучні. Гэта можна зрабіць паўторным зваротам да пастаўленых мэт ці з дапамогай падсумоўваючых сказаў.

Мы ўжо вызначылі мэты ўрока. *Цяпер кожны намалюе дом. Памяняйцеся творчымі работамі ў парах, выстаўце адзнакі.*

Сярод вас ёсць тыя, хто застаўся задаволеным, і тыя, хто не задаволены атрыманай адзнакай. Так і ў вучняў. Каб гэтага пазбегнуць, неабходна вызначыць, якія падзеі і факты пакажуць, што мы дасягнулі як мэт урока, так і мэт раздзела. Для гэтага неабходна акрэсліць крытэрыі ацэнкі або крытэрыі поспеху (НаШтоБуЗу): на што буду звяртаць увагу. Для настаўнікаў гэта выклік, але разам з тым значнае палягчэнне працы. Ужо не трэба марнаваць час на непатрэбныя і другарадныя рэчы. Мы вызначаем дакладныя і зразумелыя мэты ўрока, да якіх дадаем празрыстыя і простыя крытэрыі. Вучні больш канцэнтруюцца на мэце ўрока і на тым, што будзе правярацца. НаШтоБуЗу можа быць і для праверачнай работы, і для дамашняй, і для кантрольнай.

(Раздаецца дыдактычны матэрыял.)

Сфармулюйце НаШтоБуЗу.

Дадзены элемент АА дае:

- адсутнасць стрэсавай сітуацыі;
- стварэнне сітуацыі поспеху;
- веданне, што трэба вывучыць, адпрацаваць уменні і навыкі;
- узмацненне адчування сваёй значнасці;
- пазнавальную матывацыю;
- высокі ўзровень самастойнасці.

Актыўная ацэнка засноўваецца на зваротнай сувязі, якая паказвае на тое, што вучань зрабіў добра, а таксама на тое, што ён павінен зрабіць па-іншаму. Актыўная ацэнка таксама змяшчае парады, як вучань павінен палепшыць работу і як яму трэба вучыцца далей. У сучаснай педагогіцы цэнніцца фарміраванне працэсу навучання, а не толькі дасягнуты эфект.

Зваротная сувязь (ЗС) з'яўляецца дыялогам паміж настаўнікам і вучнем, дыялогам, які павінен дапамагчы дзіцяці ў працэсе навучання. Зваротная сувязь звычайна мае форму пісьмовых або вусных каментарыяў да работы вучня.

Мы павінны памятаць пра чатыры абавязковыя элементы зваротнай сувязі:

- 1) вызначэнне і ацэньванне станоўчых элементаў работы вучня [+ +];
- 2) адзначэнне таго, што трэба выправіць [-];
- 3) парады, як вучань можа палепшыць работу [Δ];
- 4) парады, у якім кірунку вучань павінен працягнуць працу [↑].

Зваротная сувязь дае магчымасць вучню ўбачыць у асобе настаўніка не карніка, а саюзніка, які ставіцца да яго з павагай. Тады навучанне становіцца нашай агульнай справай.

Зваротная сувязь для настаўніка:

- забяспечвае эфектыўнае планаванне;
- стварае прадумовы для адсочвання працэсу навучання вучняў;
- дапамагае ўбачыць вынікі, развіваць дасягненні і карэкціраваць няўдачы.

Зваротная сувязь для вучня:

- паказвае, што ведае і што яшчэ не;
- дае веды аб прычынах памылак;
- павышае актыўнасць, свядомасць, самастойнасць і адказнасць, стварае ўмовы для супрацоўніцтва;

- дае рэкамендацыі па карэкцыі іх дзейнасці;
- фарміруе адэкватную самаацэнку, выходзіць пачуццё асабістай каштоўнасці.

Зваротная сувязь – для таго, каб падтрымліваць вучня, а не караць яго.

Мы з задавальненнем займаемся справай, якая інтрыгуе, цікавіць нас. Ключавое пытанне – гэта яшчэ адна адметнасць АА, якая павышае матывацыю да навучання. Варта зазначыць, што ключавыя пытанні не абавязкова павінны быць у форме пытанняў: гэта могуць быць і праблемы, гіпотэзы, малюнкi, калажы. Без добрых пытанняў няма навучання.

Што трэба зрабіць, каб сфармуляваць добрае ключавое пытанне?

1. Прааналізаваць мэту ўрока.
2. Падумаць, як гэтая мэта спалучаецца з кантэкстам, з іншымі ведамі пра навакольны свет.

Паразважаць, якое пытанне магло б зацікавіць вучняў і захаваць іх да пошуку адказаў.

Акрамя фармулёўкі пытання, неабходна ўлічыць і наступныя аспекты:

- сувязь паміж ступенню складанасці пытання і часам чакання адказу,
- прынцып непаднімання рук,
- належная рэакцыя на памылковы адказ вучня,
- пошук адказу ў парах.

У АА ёсць паняцце актыўнай і падсумоўваючай ацэнкі. Актыўная ацэнка дае магчымасць вучню зразумець, што было ім зроблена правільна, а што не, як ён можа палепшыць сваю вучэбную дзейнасць. Прыведзенае выказванне пазней, коратка вызначае, што такое

актыўная ацэнка: “Калі кухар спрабуе суп – гэта актыўная ацэнка, калі каштуе кліент – выніковая. Кухар яшчэ можа нешта змяніць у прыгатаванні ежы, а кліент – не”.

III. Рэфлексійны этап

Падводзячы вынікі сённяшняй сустрэчы, прапаную вам выказаць свае ідэі. Перад вамі кішэня (буду выкарыстоўваць у сваёй педагагічнай дзейнасці), шуфляда (можа, калі і спатрэбіцца) і сметнік (не патрэбна, таму што працую па-іншаму). Зрабіце свой выбар і абгрунтуйце яго. (Удзельнікі выконваюць заданні.)

Літаратура

1. Актыўная ацэнка ў дзеянні: вопыт настаўнікаў Беларусі: дапаможнік для настаўнікаў / М. І. Запрудскі, М. В. Кудзейка, Т. М. Мацкевіч і інш.; пад рэд. М. І. Запрудскага – Мінск, 2014.
2. Запрудский, Н. И. Контрольно-оценочная деятельность учителя и учащихся: пособие для учителя / Н. И. Запрудский. – Минск: Сэр-Вит, 2012
3. Піскуновіч, Г. Р. Майстар-клас “Актыўная ацэнка як новая стратэгія навучання” // Народная асвета. – 2014. – № 9. – С. 65-67.